

de Oostenrijkers al zo geestloos waren, lang voor de beelden vieren-twintig keer per seconde op de pelli-cule werden vastgelegd.

Maar er zijn natuurlijk de parels. Het talent van Strauss schuilt in één register: hij is een onovertroffen meester wanneer hij buitelingen voor de sopraanstem mag bedenken. In elk werk komt zulk een passage voor, omdat hij wist dat hij daar zo goed in was. Van opera naar opera (van *Der Rosenkavalier* naar *Arabella* naar *Capriccio*) schreef hij aan iets dat op één en dezelfde aria lijkt. En toen hij geen opera's meer schreef, pende hij op hoge leeftijd zijn vier laatste liederen. Hier kroonde hij zijn carrière, oversteeg hij zijn eigen gave en leverde hij één van de mooiste bladzijden van de muziek van de twintigste eeuw af. Naar deze Strauss kan ik uren luisteren. En in *Der Rosenkavalier* deed hij er nog een schep bovenop: omdat hij nog het liefst voor sopranen schreef, maakte hij van de jonge man een *Hosenrolle* (dat hij, samen met von Hoffmannsthal, hiermee nog een culturele knipooeg naar Mozarts Cherubino uit *Le Nozze* kon geven, kwam hem maar al te goed uit.) In het laatste bedrijf – oneindig lang met de belegen moppen rond Baron Ochs – krikt Strauss dan eindelijk de drie dames op de scène. Hij plaatst ze naast elkaar en schrijft voor hen een droom van een terzet. Oneindig mooi, het pure genot, geduld beloond. Als hij dit verhaal nu eens kort en bondig had verteld met de grote aria van de Marschallin uit het eerste bedrijf en het duet van Octavian met Sophie als centrale momenten, dan had hij een ongelooflijk mooie opera gehad. Maar nu is hij eindeloos verloren gelopen in de banaliteit van Ochs. Hoe spijtig.

Dat de tekst het zo erg laat afweten, stemt dubbel droef, omdat het team van de Munt er met zoveel zorg aan gewerkt heeft. John Pritchard, die naar verluidt op zulke muziek verzot is, heeft een erg mooie prestatie aan het orkest ontlokt. Dit is een partituur vol interessante klankcombinaties en wat het sterkst opvalt, is dat in de vernieuwde orkestbak van de Munt de hoorns en de pizzicati van de contrabassen een veel sterkere présence hebben verworven. Hier doet de vernieuwde vloer, die geconcipieerd is als een reuzenklankkast, echt wonderen. Het vroegere effect waarbij het leek alsof alle koperblazers door de fluwelen doeken gedempt werden, is volledig verdwenen, zodat een partituur als deze van Strauss met veel meer glans in

de zaal weerklinkt. Goed besteed geld, dus, deze ombouw.

Het andere lid van het Muntteam heeft deze keer mooi werk afgeleverd. Gilbert Deflo heeft met veel zorg het verhaal verteld. Hij heeft de acteurs met vaste hand geleid, en zijn regiewerk valt op door de vele juiste details in opstelling en gebaar. Dit is Gilbert Deflo, die eindelijk zijn reputatie alle eer aandoet. Voor de hoofdpersonen heeft hij een sobere realistische stijl gekozen, en hierbij wordt hij het best gediend door Felicity Lott, een ranke, voorname verschijning, die op het einde van het eerste bedrijf niet alleen met haar stem, maar ook door haar gedragen gebaren ontroert. De figuur van baron Ochs wordt genuanceerd uitgetekend, omdat Deflo er op toe heeft gezien dat de komische trekken niet overtrokken worden. Ook dat heeft hij van Günter Missenhardt, iemand die deze rol al vele malen heeft gezongen, fijn gedaan gekregen. Voor het vrijerspaar Octavian en Sophie heeft hij een meer gestileerde stijl gekozen, wat bijzonder tot zijn recht komt bij het overhandigen van de zilveren roos, een moment met een sterke ritualistische kracht. Voor de overige personages heeft hij voor de karikatuur gekozen: iedereen is een type. Het is een acceptabele dramaturgische lezing, maar ik kan er geen twee keer om lachen. Ik zie te veel acteurs overdreven gesticulerend tonen dat ze komisch zijn, maar op komische uitroepkens knap ik af (het Weense publiek waarschijnlijk niet). Het derde bedrijf, waar veel gecompliceerde actie aan te pas komt, wordt met een vaste hand geleid, en op het einde weet Deflo door de opstelling van de drie zangeressen het magische moment een sterke theatrale slagkracht te geven.

Ook heeft Deflo uitstekend werk verkregen van zijn décorateur Carlo Tommasi (met wie hij vroeger al samengewerkt heeft in een team met Pagano, die nu, helaas, doodziek is). In de eerste bedrijven heeft Tommasi grote luchtige ruimtes ontworpen, waar grote verticale elementen de architectuur van het barokke Wenen oproepen. In het laatste bedrijf heeft hij de herberg een erg laag plafond gegeven: het toneel lijkt op een lage gesloten doos, en het knappe hiervan is dat deze moeilijke ruimte heel de tijd schitterend belicht wordt. Dit alles is puik werk. Het ligt dus zeker niet aan de regisseur en de decorateur als het stuk niet overtuigt.

De meeste zangprestaties waren uitstekend: Felicity Lott was schitterend. Tot diezelfde klasse behoort

Missenhardt. Maar erg veel er haalt hij er niet van, omdat zijn technisch aartsmoeilijke partij alleen maar de banaliteit uitdrukt. Tegenslag dus, want hijzelf zingt voortreffelijk. Christine Barbaux zong haar arabesken, vol duizelingwekkend hoge noten, met een aangrijpend zuivere stem. Op de première viel alleen Doris Soffel tegen: zij had onvoldoende stemcontrole en een storend vibrato. Dat had een negatief effect op de ensembles: met Barbaux kon ze haar stem niet tot een eenheid laten versmelten, en ze was ook een vlek in dat laatste heerlijke terzet.

De Munt heeft zijn deuren dus geopend met een heel puike prestatie. Wie niet zou weten wat de kwaliteit van de Munt, de artistieke ernst van de Munt of de dramaturgische aanpak van de Munt zouden betekenen, kreeg er hier een zeer fraai voorbeeld van.

De voorstelling is gedaan. Felicity Lott is bejubeld, Günter Missenhardt is toegejuicht. Het publiek is tevreden naar buiten gestroomd. Ik kom wat later de trappen afgelopen. De schijnwerpers in de hal zijn uit, en in het zachte licht ziet het schilderij van Sam Francis en de mozaïek van Sol Lewitt er prachtig uit. Ik kan me niet meer voorstellen hoe de hal er zeventien maanden geleden uitzag, want in haar nieuwe gestalte straalt de ruimte een grote vanzelfsprekendheid uit. Het is een zeldzaam resultaat voor hedendaagse kunst. Terwijl ik de witte deur openduw, schiet me plots een titel voor de koepelschildering te binnen: "Teloorgang van het ambacht" moet hij heten, want hij spreidt een trompe l'œil tentoon, dat niemand bedriegt.

Johan Thielemans

*Der Rosenkavalier* (Richard Strauss, Hugo von Hofmannsthal), dirigent: John Pritchard; regie: Gilbert Deflo; decors en kostuums: Carlo Tommasi; belichting: Bruno Boyer; met Felicity Lott (Die Feldmarschallin), Günter Missenhardt (Baron Ochs), Doris Soffel (Octavian), Christine Barbaux (Sophie), Günter Reich, Ricardo Cassinelli, Suzanne Sarroca, Bodo Schwanbeck en vele anderen. (Steun van Sponsor Monnaie Foundation S.W.I.F.T.)